

สารบัญ

คำนิยาม โดย ศาสตราจารย์ ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์	(5)
คำนำผู้จัดพิมพ์ครั้งแรก	(7)
คำนำผู้เขียน (ฉบับพิมพ์ครั้งแรก)	(9)
คำนำผู้เขียน (ฉบับพิมพ์ครั้งที่สอง)	(11)
บทที่ 1 การศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ล้านนา	1
สภาพภาพของการศึกษาประวัติศาสตร์ล้านนา	1
ประวัติศาสตร์นิพนธ์ล้านนา	6
ปัญหาในการศึกษาประวัติศาสตร์ล้านนา	10
ที่มา และความสำคัญของตัวอักษรที่ใช้ในล้านนา	15
บทที่ 2 ประวัติศาสตร์ยุคแคว้นแคว้น-นครรัฐ ในดินแดนล้านนา ก่อนกำเนิดอาณาจักรใน พุทธศตวรรษที่ 19	21
ล้านนา หรือลานนา ความหมาย และขอบเขต	21
สภาพภูมิศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อประวัติศาสตร์ล้านนา	25
ประวัติศาสตร์ยุคแคว้นแคว้น-นครรัฐ ในดินแดนล้านนา	30
ประวัติศาสตร์ในที่ราบลุ่มน้ำกก ในยุคแคว้นแคว้น-นครรัฐ	30
สมัย “ชุมชนในตำนาน”	31
สมัยเงินยาง	37
ประวัติศาสตร์ “เมืองพะเยา” ในที่ราบลุ่มน้ำอิง ยุคแคว้นแคว้น-นครรัฐ	46
ประวัติศาสตร์ที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงตอนบน ในยุคแคว้นแคว้น-นครรัฐ	52
สมัยชุมชนพื้นเมือง “ลัวะ”	52
สมัยแคว้นหริภุญไชย	54
ประวัติศาสตร์ “เขลางคนคร” ในที่ราบลุ่มน้ำวัง ยุคแคว้นแคว้น-นครรัฐ	66
ประวัติศาสตร์ “เมืองแพร่” ในที่ราบลุ่มน้ำยมตอนบน ยุคแคว้นแคว้น-นครรัฐ	75
ประวัติศาสตร์ “เมืองน่าน” ในที่ราบลุ่มน้ำน่าน ยุคแคว้นแคว้น-นครรัฐ	83

บทที่ 3 อาณาจักรล้านนา (พ.ศ. 1839-2101) : ประวัติศาสตร์ยุครัฐอาณาจักร	101
สมัยสร้างอาณาจักรล้านนา (พ.ศ. 1839-1898)	102
กำเนิดอาณาจักรล้านนา (พ.ศ. 1839)	102
การรวบรวมหัวเมืองในแคว้นโยน	104
การยึดครองแคว้นหริภุญไชย	105
การสร้างเวียงกุมกามบนพื้นฐานวัฒนธรรมหริภุญไชย	106
การสร้างเมืองเชียงใหม่	111
ความสำคัญของนครเชียงใหม่	115
นิเวศวิทยาของเมืองเชียงใหม่	119
กษัตริย์ในสมัยสร้างอาณาจักรล้านนา	131
สมัยอาณาจักรล้านนารุ่งเรือง (พ.ศ. 1898-2068)	135
กษัตริย์ในสมัยอาณาจักรล้านนารุ่งเรือง	135
การปกครองสมัยอาณาจักรล้านนา	150
สถาบันกษัตริย์	150
สถาบันขุนนาง	153
โครงสร้างการปกครอง	154
เศรษฐกิจในสมัยอาณาจักรล้านนา	170
ความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรล้านนา และรัฐไทยใกล้เคียง	185
ความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรล้านนาและรัฐไททางตอนบน	185
ความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรล้านนาและรัฐไทยทางตอนล่าง	200
สมัยเสื่อมของอาณาจักรล้านนา และการล่มสลายของอาณาจักร	204
บทที่ 4 ล้านนาสมัยพม่าปกครอง : ประวัติศาสตร์การคืนสู่รัฐแบบแคว้น (พ.ศ. 2101-2317)	
ปัญหาการศึกษาประวัติศาสตร์ล้านนาสมัยพม่าปกครอง	223
การล่มสลายของรัฐแบบอาณาจักรสู่ความเป็นรัฐแบบแคว้น	225
ล้านนากับการปกครองของพม่าในช่วงแรก พ.ศ. 2101-2207	228
การขยายอำนาจของบุเรงนองในล้านนา	228
นโยบายของบุเรงนอง	229
การเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นตอบโต้บุเรงนอง	238
การขยายอำนาจสมัยนอกเขตลพบุรีและตลุมพิน (พ.ศ. 2148-2191)	241

บทที่ 7 อิทธิพลจักรวรรดินิยมตะวันตกในล้านนา และปัญหาที่เกิดขึ้น	331
การเข้ามาของคนอังกฤษและคนในบังคับอังกฤษในล้านนา	332
ปัญหาเกี่ยวกับกิจการป่าไม้	334
ปัญหาความวุ่นวายในหัวเมืองชายแดนล้านนา	338
การเสียดินแดนใน ร.ศ.111 (พ.ศ. 2435)	341
นโยบายของอังกฤษในล้านนา	343
การเสียดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงในเขตเมืองน่านให้ฝรั่งเศส พ.ศ. 2446	345
บทที่ 8 การรวมหัวเมืองประเทศราชล้านนาเข้าสู่ส่วนกลาง : ล้านนาสมัยรัฐ	
สมบูรณ์ญาสิทธิราชย์	355
ปัจจัยการปฏิรูปการปกครอง	356
ข้าหลวงสามหัวเมืองกับการแก้ไขปัญหาที่เชียงใหม่ (พ.ศ. 2417)	358
การปฏิรูปการปกครองในล้านนา	366
สมัยก่อนจัดการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล (พ.ศ. 2427-2442)	367
การปฏิรูปการปกครองหัวเมืองลาวเฉียง (พ.ศ. 2427-2435)	367
การแก้ไขปัญหาการล่่วงล้ำชายแดน	371
การปกครอง	372
การเก็บภาษีอากร	373
การป่าไม้	375
กบฏพระยาปราบสงคราม	378
สมัยปฏิรูปการปกครองมณฑลลาวเฉียง (พ.ศ. 2436-2442)	383
การปกครอง	383
การศาล	389
การคลังและภาษีอากร	390
การป่าไม้	391
สมัยจัดการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล (พ.ศ. 2442-2476)	392
การสถาปนาระบบมณฑลเทศาภิบาล : การสลายระบบเมือง	
ประเทศราช (พ.ศ. 2442-2445)	392
การปกครอง	393
การคลังและภาษีอากร	397

กบฏเงี้ยวเมืองแพร่	399
การสร้างสำนักรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ “เอกภาพแห่งชาติ” (พ.ศ. 2445-2458)	403
การปกครอง	403
การคลังและการภาษีอากร	406
การทหาร	406
การบำรุงท้องถิ่น	407
การศึกษาและศาสนา	407
การยกเลิกเขตพิเศษมณฑลพายัพ	415
บทที่ 9 สังคมและเศรษฐกิจล้านนา (พ.ศ. 2317-2476)	425
สังคมล้านนาสมัยตระกูลเจ้าเจ็ดตน	425
ชนชั้นมูลนาย	425
ไพร่	432
ทาส	442
ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม : การยกเลิกชนชั้นมูลนาย ไพร่และทาส	444
เศรษฐกิจล้านนา (พ.ศ. 2317-2476)	452
สภาพเศรษฐกิจ สมัยก่อนการปฏิรูปการปกครองมณฑลพายัพ	452
การเข้ามาของระบบเศรษฐกิจทุนนิยม	460
การทำป่าไม้	461
การขยายตัวทางการค้า	464
บทบาททางเศรษฐกิจของชาวจีน	467
การปรับเปลี่ยนสถานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มเจ้า	471
เศรษฐกิจในระบบการผลิตเพื่อการค้า (พ.ศ. 2464-2476)	474
บรรณานุกรม	487
ครุฑ	509